

ANOTACE

Autorské právo je speciálním civilně-právním odvětvím, které se s rozvojem internetu dostalo do popředí zájmu globální informační společnosti. Participativní web generuje uživatelský obsah, jehož povaha má jak autorskoprávní, tak i běžný informační rozměr a umožňuje interaktivní komunikaci prostřednictvím síťového sdílení souborů různých generací. Je také uložištěm neomezeného objemu dat, provozovaným osobami prostředníků informační výměny. Jejich postavení ve společnosti sítí vyvolává otázku míry jejich odpovědnosti za zpřístupňování autorskoprávně chráněného obsahu třetími osobami, podle toho, zda je vlastní a legální, anebo cizí a nelegální. V těchto podmínkách se stal výkon i ochrana autorských a souvisejících práv online právně obtížně řešitelným problémem. Porušování autorských práv je komplexním fenoménem, jehož společným jmenovatelem je jak pro off-line, tak zejména pro online uživatelský segment, snížená míra uživatelsky odpovědného nakládání s autorskoprávně chráněnými nehmotnými statky a neschopnost jejich rozlišení. Přirozeným důvodem tohoto jevu je potenciální ubikvita a nezužitelnost předmětů duševního vlastnictví, ve spojení s anonymitou síťové konektivity. Autonomně fungující a definičními autoritami určovaná virtuální realita na sítích, kontrastuje se světem, kontrolovaným státní mocí. Tyto charakteristiky oslabují autorskoprávní ochranu v kyberprostoru a mění obchodně-licenční modely individuálního i kolektivního výkonu autorských a souvisejících práv. Liberalizace osob ISP z obecné odpovědnosti formou bezpečných přístavů je legislativním i politickým manifestem svobodného internetu, který sám není garantem svobody. Svobody, se kterou může lidská osoba svrchovaně nakládat pouze jako identifikovaný, právně odpovědný subjekt, a v jasně kodifikovaném rámci. Tímto bezpečným rámcem není *'lex informatica'* ale civilní kodex, upravující smluvní i delikttní závazky, ve spojení se speciální autorskoprávní regulací vztahů, vznikajících z užití autorských děl a zaznamenaných výkonů. Z ústavního hlediska dochází na internetu ke střetu práva na informační svobodu, s právy k intelektuálnímu vlastnictví. Proti světovým korporacím, komerčně nakládajícím s autorskoprávním obsahem stojí autor, respektive výkonný umělec, buď individuálně, anebo zastoupen kolektivně fiduciárním správcem jeho práv. Kolektivní správci jsou těmi, kdo ze svého specifického poslání nekomerčního zhodnocování autorských a souvisejících majetkových práv, v postavení přirozeného a zákonného monopolu, vyvažují zájmy jejich zastupovaných nositelů a uživatelů spravovaných repertoárů. Tuto jejich funkci ovšem oslabuje soutěžní konfrontace s nezávislými komerčními subjekty na vnitřním trhu EU, přesahujícím jejich osobní i územní působnost, která ovšem koresponduje s teritorialitou spravovaných autorských práv.